

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 05 Eylül 2014
Sayı: 1254

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Manisa İli Köprübaşı İlçesi sınırlarında gösterdiği faaliyetlerin ardından kapatılan uranyum cevher üretim işletmesinden yayılan, yıllar içinde dünyada kabul gören ortalamaların oldukça üstünde oranlara varan radyasyon ve uranyum kirliliğinin insan, bitki, hayvan ve ekosistemin diğer tüm bileşenlerine etkisiyle birlikte incelenerek, bu tarihe kadar önlemleri almayan, uyarı sahalarına giriş/çıkışların engellenmesine dair çalışma yürütmeyen kişi ve kurumların sorumluluklarının tespiti, kirlenen ve radyasyon bulaşan materyallerin toplanıp koruma altına alınarak arıtma işlemlerini yürütülmesi adına gerekli incelemelerin yapılması ve acil idari, yasal önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105inci maddeleri kapsamında, Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

Emel Özü
Araştırma Mv.

M. SÖNDÜR SÖNDÜR
Görüşmeler Mv.

Haydar Aker
Koçeli Mv.

Sakine Öz

Manisa Milletvekili

Salahattin
KARAAHMETOĞLU
Görüşmeler Mv.

Hasan ÖREN
manisa mv

Tal. Ören
Mv.

Nurettin Denuk
Mv.

Durdu ÖZBOCAT
K. Moros

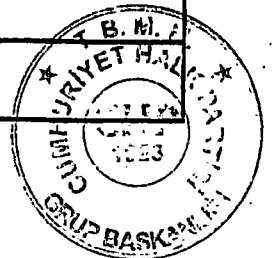
Süleyman Geleki
ist. G. Mv.

Refik Emülmez

1254 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Kodir Güler Öpelli	137	
Mehmet Ali Edinçli	Hatay	
İhsan Öker	İstanbul	
Caner Yücan	Denizli	
Ali SARIBAŞ	Şanlıurfa	
Pamir Topal	Amasya	
Selâhattin Karahanlıoğlu	Rize	
Halilcan Çimen	İzmir	
Savaş Kılıçlı	Bursa	
Beyal Ayman Güllü	İzmir	
Mehmet S. Kesimoğlu	Kırklareli	
Canal DİNÇER	İSTANBUL	
Ahmet TOPRAŞ	Afyonkarahisar	
Mehmet Hilal Koplon	Kocaeli	
Mehmet Hekimci	Zonguldak	
İsmail Durgun	Adana	
Bedet Kırık	İstanbul	
Behmet Öz	Mansur	
Gürkan ARAK	Antalya	
Mevlüt Duda	Hatay	

ÖZET GEREKÇE

Manisa İli Köprübaşı İlçesi sınırlarında 1960'lı yıllarda Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından uranyum arama çalışmaları yapılmış, cevher yapısının saptanması sonrasında "sarı pasta" üretimi için kurulan işletme, 1970-1980 döneminde faaliyetini sürdürmüştür. Bu cevher üretim alanları, ocaklar, maden galerileri ve pilot tesis, çevresel önlem alınmaksızın adeta terk edilmiş; yöre, kaderi ile baş başa bırakılmıştır.

Köprübaşı uranyum yatağı ve yakın çevresi, hem doğal, hem de yapılan madencilik çalışmalarından dolayı, bölge uranyum tarafından kirletilmiştir. Bu kirlenmeden, bölgedeki topraklar, yetişen bitkiler ve su kaynakları oldukça fazla etkilenmiştir.

Yöre üzerindeki radyasyon ve uranyum kirliliği araştırmaları, konunun çevresel etkilerine karşı uyarılar içermesine karşın, bu tarihe dek somut bir önlem alınmamıştır. Güncel bir bilimsel çalışmada radyasyon oranı üzerine önemli bir tehlikeye dikkat çekilerek, dünyada kabul gören tolerasyon sınırının 140 katı büyüklüğünde gamma ışınları ölçülmüştür.

Vahşi maden işletmeciliğinin bir örneğini gördüğümüz Köprübaşı uranyum alanı, günümüzün çevre bilimleri, sağlık kriterleri, toprak, su yeraltı suyu ve hava kalitesi standartlarına göre insan, bitki, hayvan ve ekosistemin diğer bileşenleri için ölümcül tehlikeler içermektedir.

Yörede, uranyumun yanı sıra çok daha kritik olan radyoaktif izotopların belirlenmesi gerekmekte; bölgedeki yüzeysel akışlar, doğrudan Demirköprü Barajı'na, dolayısıyla Gediz Nehri akışı doğrultusundaki yerleşimleri ve Ege Denizi'ni radyoaktif materyallerle kirletmektedir.

Başta insan sağlığı olmak üzere, ekosistemin tüm unsurları açısından yörede bugüne kadar önlem almayanların sorumluluğunun tespiti, ilgili sahalara giriş çıkışların engellenmeyişinin ardındaki nedenlerin ve acil önlemlerin belirlenmesi, kirlenen ve radyasyon bulaşan materyallerin toplanıp koruma altına alınmasına dair çalışmaların aksatılmadan yürütülmesi, arıtma işlemlerini bugüne dek sürdürmeyenlerin sorumluluklarının tespiti gibi hususların Meclis Araştırma Komisyonu kurulması yoluyla incelenerek idari ve yasal çözüm önerilerinin belirlenmesinde yarar vardır.

GEREKÇE

Manisa İli Köprübaşı İlçesi sınırları içerisinde 1960'lı yıllarda Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından uranyum aramaları yapılmış, uranyum yataklarında uygun cevher yapısının saptanması sonrasında "sarı pasta" üretimi için kurulan pilot işletme, 1970-1980 döneminde faaliyetlerini yürütmüş, "leaching" yöntemi ile kayaçlar içerisindeki uranyumun kazanılması yoluna gidilmiştir.

Bu cevher üretim alanlarındaki faaliyetlerin durmasının ardından, ocaklar, maden galerileri ve pilot tesis, hiçbir çevresel önlem alınmaksızın terk edilmiş; yöre, kaderi ile baş başa bırakılmıştır. Yapılan bilimsel çalışmalarla yörenin radyasyon ve uranyum kirliliğinin ortaya konmasına karşın, gerekli önlemler henüz alınmamıştır.

Köprübaşı uranyum yatağı ve Ege Denizi'ne kadar uzanan çevresi, yapılan madencilik çalışmaları sonucunda, uranyum tarafından kirlenmiştir. Bu kirlenmeden, bölgedeki topraklar, yetişen bitkiler ve su kaynakları oldukça fazla etkilenmiştir.

Bilim insanlarının gerçekleştirdiği radyasyon ölçümü sonucunda oluşan güncel bir rapor, dünyada kabul gören tolerasyon sınırının 140 katı büyüklükte gamma ışınlarının varlığını açığa çıkartmıştır. Açıklamalarda da anıldığı üzere; vahşi maden işletmeciliğinin bir örneğini gördüğümüz Köprübaşı uranyum yatağı, günümüzün çevre bilimleri, sağlık kriterleri, toprak, su, yeraltı suyu ve hava kalitesi standartlarına göre insan, bitki, hayvan ve ekosistemin diğer bileşenleri için ölümcül tehlikeler içermekte, uranyumun yanı sıra çok daha kritik olan radyoaktif izotopların belirlenmesi ve çevresel önlemlerin acilen saptanması gerekmektedir.

Köprübaşı uranyum yatağı ve yakın çevresi, hem doğal nedenlerden, hem de yapılan madencilik çalışmalarından dolayı, uranyum tarafından kirlenmiştir. Bu kirlenmeden, bölgedeki toprakların, yetişen bitkilerin ve su kaynaklarının oldukça fazla etkilendiği, bilimsel raporlarla savunulmaktadır. Yöre topraklarının ortalama uranyum içeriği birkaç ppm'den (mikrodan) 3876 ppm'ye (mikroya) kadar değişmektedir. Özellikle uranyum yatağının bulunduğu alan ve çevrelerden beslenen suların, uranyum açısından Dünya Sağlık Örgütü (WHO) kriterlerine göre en az on (10) kat daha fazla kirlendiği yine bilimsel araştırmalarla saptanmıştır.

Bu suların, yöredeki insan ve hayvanlar tarafından içilmesi, sulama amaçlı kullanılması, daha alt kottardaki su kaynaklarını kirlenmesi, çevre sağlığı açısından önemli riskler oluşturmaktadır.

1970-1980 döneminde faaliyet gösteren işletme için getirilen cevherler, daha çok Kasar ve Taşharman bölgelerine aittir. Bu bölgelerde açılan arama kuyuları, hâlihazırda açıldığı şekliyle durmakta, ağızları açık halde herhangi bir koruması da bulunmamaktadır. Kuyular, mevcut haliyle, yöre halkı ve yabani hayvanlar için tehdit oluşturmaktadır. Böyle alanlarda uranyum, hem kısa, hem de uzun dönemde içerisinde, hem yüzey, hem de yeraltı suları tarafından sürekli yıkanarak yöredeki toprak, su ve bitki örtüsünün kirlenmesine neden olmaktadır.

Bu alanlar, mevcut haliyle tutulduğu takdirde, Ege Bölgesi'nde sürekli kirlilik kaynağı olarak kalacaktır. Alanların zaman geçirilmeden kirlilik kaynağı olmaktan çıkartılıp, çevreye zararsız hale gelecek şekilde korunması gerekmekte: yöredeki eski işletmeler, yarma ve kuyular kendi kaderine bırakılmakta ve çirkin bir görüntü oluşturmaktadır. Bölgede özellikle maden arama döneminden kalma ve derinliği yer yer 15-20 metreye varan üstü açık derin kuyular, hem bölge halkı, hem de yörede yaşayan hayvanlar için tehdit oluşturmaktadır.

Sorun, bölgeyle sınırlı kalmamakta. Demirköprü Barajı kanalıyla Gediz Nehri akışı doğrultusundaki tüm yerleşimleri ve nihayetinde Ege Denizi'ni radyoaktif materyallerle kirlletmektedir. Çalışma alanındaki toprak, su ve bitkilere ait uranyum analiz sonuçları, özellikle Kasar, Topallı, Killik, Kemhallı ve Taşharman gibi belli alanlarda kirlenme potansiyelinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu yörelerde gömülü haldeki uranyum yataklarında bulunan kütleler, toprakların, yüzey ve yeraltı sularının ve bölgede yetişen bitkilerin değişik oranlarda kirlenmelerine neden olmaktadır. Bölgede yüzeysel akışlar doğrudan Demirköprü barajına dolayısıyla Gediz nehri akışı doğrultusundaki tüm yerleşimleri ve nihayetinde Ege Denizi'ni radyo aktif materyallerle kirlletmektedir.

Başta insan sağlığı olmak üzere, ekosistemin tüm unsurları açısından yörede bugüne kadar önlem almayanların sorumluluğunun tespiti, ilgili sahalara giriş çıkışların engellenmeyişinin ardındaki nedenlerin ve acil önlemlerin belirlenmesi, kirlenen ve radyasyon bulaşan materyallerin toplanıp koruma altına alınmasına dair çalışmaların aksatılmadan yürütülmesi, arıtma işlemlerini bugüne dek sürdürmeyenlerin sorumluluklarının tespiti gibi hususların Meclis Araştırma Komisyonu kurulması yoluyla incelenerek idari ve yasal çözüm önerilerinin belirlenmesinde yarar vardır.

